

Жан-Клод Дюнак

В градината на Медичите

Те се срещнаха отново в градината на Медичите три години по-късно. Той се разхождаше по градината, потокът на мисълта му приличаше на пътечка от пясък и ситни бели камъчета. А тя седеше на каменна скамейка и държеше в ръце книга с изпомачкани страници.

Не трябваше да се срещнат отново. За да запази вътрешния им свят, алеята трябваше съвсем мъничко да свърне встрани, а около пейката да прорасне непроходим жив плет. Но в този ранен час градината беше почти пуста и лудият архитект, който властваше тук, все още не беше включил своите механизми. Ливадите и обраслите с мъх алеи не бяха оживели в очакване на възможния посетител. Всяка тревичка пазеше своя вчерашен вид, сякаш градината беше оставена на произвола на случайността...

Но техните пътища се пресякоха. Чувайки крачките му, тя потръпна и извърна глава. Той спря изненадан. Внимателно се гледаха един друг; той я позна, тя – не.

Когато седна до нея, тя апатично повдигна рамене и постави разворената книга на коленете си. Неговата първа дума я поизплаши.

– Здравей.

Тя отново се вгледа в него: кафяви очи, правилни черти на лицето, лека неуверена усмивка. Не, не си го спомня. Тя с опасение заопипва границите на паметта си, опитвайки се да намери спасителни острови. Може би е някой от случайните ухажъори, от тези, с които беше близка допреди три години. Но инстинктът ѝ подсказва, че нещата стоят иначе. Тя поклати глава.

– Не ви познавам.

– Не ме ли помниш? – В гласа му се промъкна изненада, усмивката се стопи. – Изглежда, наистина не ме помниш?

Името, което каза, наистина беше нейното.

Книгата се плъзна от коленете и падна на земята; той се наведе и ѝ я подаде, без да се осмели да я постави на мястото ѝ.

– Благодаря.

По тяхно общо желание завеса от клонки отдели скамейката от градината, а алеята бавно се покри с килим от мъртви листа. Градината лениво се събуждаше и се приготвяше да приеме многобройните жадуващи самота – всички трябваше да бъдат отделени един от друг с незначителни промени, за да заживеят с илюзията, че околното пространство принадлежи само тям. Те мълчаха няколко минути, без да осъзнават силите на живота, който променя всичко наоколо. Тишината наруши той:

– Разбирам, не искаш да говориш с мен. Отивам си. Само не казвай,

че си ме забравила. Нямах право.

Той леко се надигна, но тя го дръпна за ръкава.

– Почакайте! Почакай! – Тя прехапа устните си. – Ако съм те познавала, не помня. Не съм с цялата си памет. Продадох част от нея преди три години.

Тя дръпна от челото си кичур коса. До корените се беше плъзнал равен белег – работа на търговците с памет. Беше виждал такива белези като разписка за разкриване на черепа. Разбра всичко и се изправи, листата леко прошумоляха под ботушите му.

Тя никога повече не трябваше да се срещнат, но градината по непредсказуем каприз беше запомнила в своите растителни клетки обстоятелствата на тази среща и ги разигра отново по свое собствено желание... Няколко дни по-късно той седна до нея, но тя пак не го позна.

Четеше все същата книга. Беше минала само няколко страници напред и сегиз-тогиз разгръщаше, за да си припомни прочетеното преди. Клетките, изгубили по-голямата част от спомените, не можеха да се сдобиват с нови – усещанията и фактите просто нямаше за какво да се уловят.

Сцената се повтори с незначителни отклонения. Той знаеше наизуст своите реплики, тя ги съчиняваше на мига. Той играеше фалшиво, но тя не долавяше този фалш.

– Знаете, че... – тихо започна той.

– Ти знаеш името ми. Но аз не си спомням за теб.

– Така е. Аз потънах в твоите спомени...

Тя леко поруменя.

– Заради теб ли го направих?

– Може би. Вероятно.

Млъкнаха. Тя разтвори книгата и прогони мухата, която искаше да се скрие в дилпите на блузката ѝ. Наблюдаваше я с нежност. След раздялата им той мечтаеше за среща с идеалната жена, чиято памет не е запазила спомени за злото. Желанието му беше изпълнено – тя не помнеше обстоятелствата за раздялата им. Нищо не можеше да попречи за нова близост. Той стана толкова смел, че постави дланта си върху нейната. Тя затвори книгата и си отиде.

През нощта той спа лошо и тръгна за работа по околен път, за да не мине през градината. Но след седмица каменистата алея неумолимо го заведе до каменната пейка. Неловко се извини и по изненадания ѝ поглед подразбра, че тя не помни за предишната среща. Два часа по-късно те се запознаха отново.

Започна да се среща с нея всяка вечер с надеждата да свърже нишките, скъсани от търговците на памет. Миговете без него разхлабваха тъканта на общите им спомени. И той търпеливо ги възстановяваше при следващата среща, започвайки плетката от самото начало. Стана уверен в тази игра и се научи с няколко фрази да пресъздава онази интимна обстановка, без която разговорът губеше своя смисъл. Но нейната памет можеше да удържа спомени само няколко дни...

За да разбере какво тя си спомня от предния път, той поглеждаше към романа, който тя четеше със завидна упоритост. Ако листчето беше на предишното си място, той разбираше, че думите му са потънали в пустотата. Щом беше минала няколко страници напред, можеше да си спомни името и лицето му. В такива дни го посрещаше с неловка усмивка и не питаше защо той сяда до нея. Но минаваха само няколко дни и листчето се връщаше в началото на главата – тя зачиташе книгата отново, принуждавайки и него да се връща в началото. Болката на тези минути се преплиташе с радостта, че ще могат да беседват. Често той започваше да се съмнява в здравината на своите времеви опори – в такива моменти или си тръгваше без да се сбогува, или я заставяше да си отиде, опитвайки се да прескочи цели епизоди и да стигне до най-главното...

Започна да идва все по-рано. Едва свършил работа, бързаше към градината, басейнът го поздравяваше със струите на фонтаните си, а статуите закачливо сменяха позите си. Сядаше на скамейката и тя притваряше книгата с едно вече почти привично движение.

* * *

На празника на мъртвите той прекара с нея целия ден. Спомените от предния ден все още бяха в главата ѝ, посрещна го радостно и му отстъпи място на скамейката. Книгата не беше в ръцете ѝ, може би беше я забравила – в това той искаше да види добро предзнаменование.

Сутринта мина като сън в разговори за миналото. Времето му стигна да ѝ разкаже за всичко: за връзката им, за раздялата, за дългите периоди на нежност между кавгите – техният живот приличаше на разходка по морски бряг, където ивиците ласкав пясък се смяняха с купчини остри камъчета. Тя не знаеше дали да му вярва, или не, но всяка негова дума звучеше в ушите ѝ като забравена мелодия. Историята беше твърде красива и значи трябваше да бъде истинска.

По пладне той ѝ предложи да хапнат и извади от чантата си свежи зеленчуци, варен бут, хляб и маслини; постлаха покривката под бора, а бутилката с вино оставиха да се охлажда в каменната раковина с вода.

След обяда останаха да лежат на земята и той заговори за Венеция. За Венеция украсена, изчистена от лошото, сияеща с ярките цветове на спомените, неволно променяща обстоятелствата на съвместния им живот според своеволията на околната градина.

– Запознахме се по време на карнавала. Ти знаеш, че по този повод вдигат града изпод водата и за няколко дни връщат някогашното му величие. Временни шлюзове отделят вътрешната лагуна от морето. Ненаситните глътки на помпите изсмукват калната вода, отваряйки достъп към погълнатите дворци и прекъсвайки тържествената меса на октопедите в плесенясалите катедрали.

Спомни си! Живеехме на борда на една гондола-хотел, дълга неколкостотин метра и задвижвана от древни механични гондолиери. Бавно пресичахме лагуната, обайвани от песните на техните гръдни високоговорители и плисъка на еластичната от нечистотии вода.

Колко лесно беше да се влюбиш на такъв кораб! Одеждите бяха такива, че да падат лесно от телата ни, маските едва скриваха общото желание да бъдем разпознати. Стараехме се да скрием телата си в изкусителни калъфи, които обаче е толкова лесно да отвориш... Запознахме се в самия град – помниш ли?

Тя отрицателно поклати глава, радвайки се, че слуша тяхната история за пръв път.

– Аз вървах в черна плащеница и с коса в ръка по площад Сан Марко, осеян с мъртви риби. Танцуващи фарандола и скучаещи арлекини хвърляха с шепи храна на гълъбите. Бях в остроноса маска, пресякох тълпата, размахал косата – всички се разсмяха и започнаха да ме замерят със зърна. Внезапно ми се стори, че измъкнатата от водата Венеция се задъхва на чистия въздух както агонизиращите риби... Затичах в посока на Риалто, без да се обръщам. Ти тичаше подире ми, вдигнала полите на пурпурната си рокля, и крещеше до задъхване:

– Кой сте вие?

– Аз ли? Аз съм смъртта.

Ти се разсмя и ние дълго плувахме по задръстените от водорасли улички, хванати за талиите.

На брега на Канале гранде работници изгребваха утайките от дъвен дворец. Там, където водата беше направила непоправимото, залепваха грамадни фотографии, блестящи с нереалните си цветове, които обаче плесента бързо разяжда. Пропуканите дворци се оглеждаха в черното огледало на водата.

Тогава ти ми разказа за един венециански художник, който през

голяма част от живота си фотографирал своя град, изцеждайки така неговите жизнени сокове и консервирайки ги завинаги в своята камера обскура. И твърдеше, че само водата може да бъде онзи проявител, който може да върне истинските цветове на Венеция.

Бродихме безспир и аз се радвах на гласа ти; тогава ти говореше много и аз можех да слушам по-внимателно, отколкото сега. Сънуваше мистични кошмари за Венеция и ми ги разказваше, като гледаше уплашено статуите на Девите, скрити в дълбоките ниши по стените. Ти казваше, че някога Венеция ще се разтвори напълно в морето и от града ще остане черен груб скелет; и тогава хората ще разрушат шлюзовете и ще позволят на теченията да създадат в гъбините нов град, който никому няма да бъде съдено да види.

В своя плаващ хотел се върнахме на другия ден, приюти ни Гетто Нуово със своите избелели фрески. Твоята твърде бяла кожа блестеше на фона на пурпурните одежди, захвърлени в бързината в олтаря.

Не те ли шокирам? Всичко това е скътано в моята памет и ти разказвам с онази страст, която тогава ни беше завладяла. Виждам, поруменяваш, по-рано не го правеше толкова често. Защо да те занимавам с неща, които не помниш? А може и да лъжа, нали?

Излегнала се на лакътя си, тя се усмихна с поглед в нищото. Поривите на вятъра приповдигаха роклята ѝ, разкривайки за миг бедрата. Смути се. Дланите им се докоснаха за миг, после тя бавно отмести ръката си встрани.

– Не сега. Разкажи ми още за Венеция...

– Няколко дни разглеждахме пустеещите дворци, плавахме на малък сал, който бяхме откраднали от градската стража. Аз удрях мътните води с греблото и разбягващите се вълни се нахвърляха яростно върху дебелите стени на сградите...

Тогава още не знаех името ти. Научих го по-късно, когато фестивалът завърши. Дрехите ни бяха станали на парцали и последната фарандола приличаше на танц на мъртъвци, сред които се мяркат костюми на арлекини.

Нашият хотел вдигна котва последен. Стояхме на палубата, пълна с много мълчащи Пиеро, и гледахме как градът отново се спуска под водата. Небето стана виолетово. Сякаш Венеция потъваше във влажна кутия, която се захлопна над нея, както мидата над своя бисер.

Ти ми показа самотния огън, пламтящ в прозорците на Палаццо Кавали. Вероятно някой от бившите благородници на града беше решил да потъне заедно с него като капитан на търпящ бедствие кораб.

Механичният гондолиер извърна безстрастно си лице към огъня и освободи въжетата, а след това пак се наведе над веслата... След няколко часа пристигнахме в Лидо.

Във влака за Рим съдрахме от себе си последните парцали на празника и отново наденахме униформите на всекидневната скука. Оказа се, че ти си почти целомъдрена и живееш като затворник в мансарда. Контрастът между студения запис в личната ти карта и образа, който разчетох по време на своите скиталчества върху плътта ти и във Венеция, ме принудиха да търся срещи с теб. След няколко седмици вече живеехме заедно и краят на нашата история беше предопределен...

Тя оцени мълчанието след последните му думи и с кимване благодари за това, че запази в тайна обстоятелствата за тяхната раздяла.

Той се наведе и я целуна в ъгълчето на устните. Тя се извърна изненадана, че вижда толкова близо едно лице, до вчера съвсем непознато. Вече не беше самотна на тясната плажна ивица, която започва от късото минало и стига до краткото бъдеще, която тя може да предвиди. Изплаши се. Извърна глава, затова втората целувка пропълзя по бузата и се изгуби в косите ѝ.

– Не, моля те, не искам.

Наоколо градината се вълнуваше като океан от обезумели тревни. Те плаваха по тях, уловени за покривалото като в спасителен сал.

– Защо?

– Не те обичам. Не, не ме прекъсвай, изслушай ме. Аз не те обичам, защото не мога да обичам никого. За това трябва време, а ти знаеш, че каквото и да се случи, утре аз всичко ще забравя.

Той погали шията ѝ с пръсти.

– Аз няма да ти позволя да ме забравиш.

До залез с целувки той изписваше името ѝ върху девствената кожа на придобитата нова любов, а градината на Медичите подготвяше по-редната си метаморфоза.

* * *

На сутринта той тичаше по алеята, за да я срещне, но скамейката беше празна. Чака я до падането на мрака, после още много дни подред.

Видя я на скамейката едва след седмица. Разглеждаше го със светлите си очи, в които имаше само вежливо безразличие, затова думите му умряха между устните. Седна до нея и мълчаливо започна да наблюдава как тя старателно препрочита първите страници на своята вечна книга.

Когато реши да заговори, вече се свечеряваше. Успя да разбере

защо е отсъствала, отговорът ѝ предизвика само тъжна усмивка – била се простудила, не помни кога и къде.

Той не успя да съдържи разочарованието си и си тръгна. Тя остана на скамейката да се порадва на последните прекрасни есенни дни след дългото си затворничество. Жалко, помисли си тя, не успяхме да си побъбрим с този мъж. А беше привлекателен, макар да изглеждаше нещастен, пък и приличаше на един от героите на романа.

Трябваше му три дни, за да я убеди, че е забравила за прекарания заедно ден. Имаше прекрасната възможност отново и отново да се запознава с нея, но това вече не му бе достатъчно. Тяхната история би могла да продължи безкрайно и приличаше на играта на теченията, погълнали Венеция.

В отчаянието си той реши да събуди нейната омраза и започна да я преследва, правейки се на екзхибиционист – разхождаше се около нея гол с разкопчан шлифер. Но на следващия ден тя пак го посрещаше с усмивка, сякаш нищо не се беше случило. Тогава той разбра, че тази история не може да има край, докато тя не възвърне изцяло своята памет. Изтегли банковата си сметка и задлъжня на мнозина приятели. Веднага се свърза с Дружеството на търговците на памет и още на следващия ден беше пред вратата на тяхната резиденция с намерението да купи паметта на своето момиче.

На излизане бузите му бяха в сълзи – спомените са били купени още седмица след продажбата им, преди три години, и сигурно безследно са се утаили в главата на купувача. Много време е минало оттогава и никой не може да му помогне.

В градината се върна две седмици по-късно. Почука на много врати с молба за помощ, но в отговор все едни и същи думи – вече нищо не може да се направи, паметта е изгубена завинаги.

* * *

Ситният дъждец съживи зеленината на ливадите и последните цветя с окапали листенца. Той вдигна яката на плаща си, за да се прикрие от вятъра, и си рече, че е луд – есента свърши, тя повече няма да се върне. Доста хладно е да се седи на пейка навън. Затова за миг се обърка, когато я видя по напречната алея; спря се уж да издълбае инициалите си върху кората на дърво, за да ѝ даде възможност да седне и да извади книгата си. После седна до нея и отново изигра първата им среща.

Търпеливо, повтаряйки по няколко пъти фразите, той ѝ разказа всичко. Тя слушаше с растяща изненада този непознат, който толкова

много ѝ разказваше за самата нея и Бог знае защо разказът му я вълнуваше.

Изречението за окончателното изчезване на спомените ѝ тя прие с пълно равнодушие.

– Това не би било решение, разбери. Изведнъж ще се върна три години назад и тогава ти ще ме изгубиш. А така ние можем да живеем заедно и да започваме всяка сутрин всичко отначало...

– Мислех за това, но не... Не мога да живея в тоя ритъм. Ти вече нямаш минало, почти нямаш бъдеще, ти си отшелница на мъничък остров, до който никой никога няма да доплува. А аз плувам по течението, аз помня миналото, аз мечтая за бъдещето, имам планове и незабележимо се отдалечавам от теб. Ние не можем да стареем заедно, тъй като ти си забравила какво е да старееш. И аз нямам сили всяка сутрин да ти разказвам за това.

Тя мълчаливо се притисна до него.

– Аз вече реших – също ще продам своите спомени и ще се върна при теб...

Без да ѝ даде да се опомни, той грабна книгата и я разгърна, след това започна да пише върху титулната страница, на празните листове и полета; пишеше налудничави фрази и обещания. Тя му помагаше да намери нужните думи и тъй съчиняваше писмо за идеалната любов до самата себе си. Когато не остана никакво свободно място, той се наведе над нея и прошепна:

– Сега ме погледни, разгледай ме внимателно. Запомни лицето ми. Ще бъде лошо, ако ме забравиш, но може би ще останат някакви следи и ще си спомниш...

Дървото над тях разгърна своя чадър и те до залез седяха притиснати един до друг като две претърпели корабс крушение тъжни същества.

Рано на следващия ден той отиде при търговците на памет и изчака до отварянето на кантората. Не му беше трудно да продаде своята история и дори си позволи да се пазари с изненадваща за самия него упоритост. Преди да постави подписа си, той няколко пъти прочете договора, но не можа да запомни нито една дума.

След два часа той излезе от сградата. Мозъкът му внимателно опипа гънките на кратера в паметта – тъй, излизайки от зъболекар, се опипва с език мястото на изтръгнатия зъб. Сега неговата мисъл летеше над бездна от липсващи спомени. Дълго стоя объркан на тротоара, без да знае накъде да поеме.

Направи няколко крачки и седна на каменния бордюр, за да събере

мислите си. Постепенно го обхвана чувството за някаква непоправима загуба. Замъгленият му мозък се насилваше да намери опори, за да се ориентира, но липсваха всякакви важни детайли.

От джоба му стърчеше плик. Отвори го, намери чек за много голяма сума – подписът под него почти повтаряше очертанията на белега върху слепоочието му. Мушна го обратно и почти машинално тръгна към градината на Медичите.

Послушните алеи го доведоха до скамейката и дърветата го поздравяваха с голите си клони, зарадвани от завръщането му. Вървеше в пълна тишина – шумът на крачките отекваше в празния му мозък като ехо.

Някаква непозната затвори книгата си, когато той приближи, после нерешително се наведе напред, но срещайки погледа му, наведе очи – сигурно се беше припознала. Той продължи нататък, без да се обърне дори, и излезе от градината. С мъничко тъга и съжаление градината го изтри завинаги от своята памет.

Момичето отново наведе очи над романа, страниците на който бяха изписани – безпокоеше я чувството, че е пропуснала нещо важно, за което обаче нищо не помнеше. Съвсем по навик тя се дръпна встрани и освободи място на пейката. Все някога някой трябва да дойде...

КРАЙ

© Жан-Клод Дюнак
© Людмила Георгиева, превод от френски

Jean-Claude Dunyach
Dans les jardins Medicis

Сканиране и OCR: Мандор, 2001
Източник: <http://sfbg.us>

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/429>]